

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАН ПУТ

Цена за Србију:

НА ГОДИНУ 6 ДИН.
НА ПОЛА ГОДИНЕ 3 „
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ . . . 9 „

НЕДЕЉА 10. ЈУЛА 1894.

ЦЕНА ЈЕ ОГЛАСИМА 6 ПР. ДИН. ОД ВРСТЕ

ПРЕПЛАТУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИЦОМ НА ОПШТИНСКИ СУД
А СВЕ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ НА УРЕДНИКА

Рукописи не враћају се

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

ОБЈАВА

На основу постојећег решења Г. Министра војеног и команданта дунавске дивизијске области а према наређењу команданта VII. пуковског округа Бр. 6108. од 4 Јула тек. год, има сав I. батаљон VII. пука I. позива, ићи на 15-то дневну вежбу у Ниш.

Сваки обавезник има собом од куће понети сву прописну спрему и преобуку потребну му за време бављења: на вежбу по један покривач и прибор за јело, као и свој војнички билет.

Сви ови обавезници имају бити на дан 14. Јула тек. год. у 4 сата ујутру у доњем граду, где ће се извршити прозив, сваком издати хлеб и путни трошак, па потом у (7) седам сати кренути се под командом својих старешина и нарочитог официра на мезничку станицу, а одатле са возом у Ниш.

Обавезници који не би следовали овоме позиву и на време не дођу, узеше се на одговор за неодрживање позиву војених власти, и предаће се војеном суду на осуду.

Према томе позивају се сви обавезници поменутог батаљона да одма дођу у суд ово-општински ради саопштења и пријемапозива.

Од стране суда општине вароши Београда 5. Јула 1894. година АБр. 4013.

СУГРАЂАНИ!

Невоља је задесила велики део становништва у Цариграду турс је последњих дана нанео неизмерну штету небројном свету.

Ужасан потрес земље, оставио је мноштво породица, људи и деце, и без крова и без хранитеља. Једни цвиле у очају за изгубљеним жртвама, други пате у тешкоме јаду и запрепашћено чекају пријатељску помоћ.

Несавладљива сила наше планете, ринула је у безмерну беду хиљадама људских живота, чији опстанак зависи можда још само од хумане потпоре милостивних душа из целог света....

На глас о овој страхотној катастрофи, пројурила је, муњевитом брзином, кроз све крајеве наше Краљевине, мисао: да се одмах отвори упис добровољних новчаних прилога за пострадале у Цариграду, те и с наше стране притече у помоћ цариградскоме живљу, који тако грозно страда!

Српски народ никада се није оглушавао о племениту дужност човечности. Он је

улагао топло саучешће свуда и кад год је требало. А у овој прилици дужност је не само човечности, него и блиског суседства, да, по могућству, пријатељски притечемо у помоћ свету, који пати тако страховито и незаслужено.

Овога ради, Грађани Престонице држали су 4. ов. мес. нарочити Скуп у општинској дворани, на коме је изабран **Средишни Одбор** са задатком: да отвори упис и прикупљање прилога, и да учини поклич на грађане из Престонице и целе земље, да састављају месне Одборе за скупљање прилога и прикупљене суме незадржано шаљу потписаноме Одбору.

Суграђани!

Неизрачуњива је моћ природе и за нас неизбежна људ планете, на којој живимо.

Опасност је од сличних катастрофа мање више увек општа, па је исто тако општа и дужност свега човечанства, да без разлике вере, народности и државе, блажи одмах јад оних, које тако огромна штета и ужасна патња задешава.

СРПСКИ УСТАНИЦИ ПРОТИВУ ТУРАКА

У ВЕЗИ

СА НАРОДНИМ СЕОБАМА У ТУБИНУ

од 1459—1814. год.

ИСТОРИЈСКА РАСПРАВА

У ДВА ДЕЛА

НАПИСАЛИ

Р. АГАТОНОВИЋ И П. М. СПАСИЋ.

(Академијски Савет Вел. Школе наградио првом видовданском наградом општ. београдске).

Мото:

— „Пора нам перестат бит умними чужим умом и славними чужоју славоју“ (Време је да престанемо мудровати туђом памењу, и славити се туђом славом).

Карамзин.

(НАСТАВАК)

Ну храбра крајишка посада нагна Хасана да после узалудног покушаја дигне опсаду. Крајем те године сазнаде бан Ердеди за налог султанов Хасану да освоји Сисак и Бихаћ, зато он снабде Сисак са муницијом а у Бишћу повећа посаду са сто

српских Ускока, како би што боље дочекао Хасана.⁽¹⁾

Сењски Ускоци да би се осветили Хасану за ранија упадања дигну се почетком 1592 г. под својим војводом *Амбричићем* на Клис, и освоје га. Али се исте год. упути на њих велика турска војска, која под зидовима клиским до ноге потуче помоћну војску клиској посади. За време борбе српских Ускока са Турцима, стајаше код Сплета сухоземна и поморска војска и млетачка мирно са задовољством посматраше како гину „браниоци Хришћанства“. Видело се, да су са Турцима били у спорузуму, што озлоједи Сењске Ускеке, од сада почеше подједнако гледати како Турке тако исто и млетчане.⁽²⁾ „Ово је једна хисторичка реткост продужује Ваничек — која опомиње на старе Либурице, да једна, са осветном жељом задахнута, шака људи, којих се та жеља у променљивом бојном успеху умножаваше, само са једном флотом и мало барака импонује једној таковој држави, које бродови закрилише готово еве море“.

(1) Лорайе R.: Винас и Винаска крајина, стр. 87.

(2) Ваничек (Шмих. Ј. П.) Ист. вој. крајине, књ. I, стр. 197.

Поред свих оваких насртљивих и изазивачких намера хасанових, цар Рудолфо стараше се да мир одржи, па посла у Цариград свога посланика, чешкога племића Креквића, са лепим даровима султану и везиру, да протестује против насртаја Хасанових.

Али тек што стигоше дарови у Цариград, а Хасан се већ на пролеће, месеца Априла 1592. крену с војском Купи, вукући са собом огромни материјал за зидање града, који је имао да му послужи као ослонац за даља упадања. Он се утабори код места *Вреста*. Собом је повео силан и велики број српских сељака из Босне, који су под кулуком морали зидати град своје шаши, оне пак стране реке стајала је бажова и Ауереперлова крајишна народна војска, не мичући се напред због страшљивости својих војсковођа, да спрече зидање града који напредоваше необичном брзином. Почетком маја град је већ био готов, који паша, по реци на којој беше, назва *Петрињом*. Оставивши у Петрињи јаку посаду од 1 000 људи, врати се Хасан у Босну, да по наредби султановој освоји Бихаћ. Са

За то порадимо живо и искрено, да наша српска припомоћ пострадалима становништву Цариграда, не изостане иза племените потпоре других!

У Београду, 5. Јула 1894. г.

Средишног Одбора:

Председник

Митрополит **Михаил**

Потпредседници:

Мијаило М. Богичевић председник општине, **Никола Крсмановић** трговац, **Димитрије Ђирковић** гвожђар.

Секретари:

Спасо Х. Ристић — **Шокорац** секретар мин. финансија, **Милорад Терзибашић** трговац, **Никола К. З. Поповић** јувелир.

Чланови:

Главни: **Мијаило М. Павловић** трговац, помоћни: **Мијаило Јовановић** пенз. судија, **Илија Антоновић** гвожђар, **Коста Ризнић** трговац.

Чланови:

Ђорђе Вајферт Гувернер Прив. Нар. Банке, **Јеврем Грујић** изванр. посланик у пензији, **Стојан Новаковић** држ. саветник, **Стојан Вељковић** држ. саветник, **Милојко Лејшанин** ђенерал, **Јован Авакумовић** мин. председник у пензији, **Сава Грујић** ђенерал, **Ђура Хорватовић** ђенерал, **Милован Јанковић** преде. Гл. Контроле у пенз., **Архимандрит Дуцић**, **Архимандрит Фирмилијан**, **Сулејман Ебендија Фалашић**, **Мика Кр. Ђорђевић** изванр. посл. на распол., **Едија Були** трговац, **Аћим Чумић** мин. преде. у пензији, **Др. Лаза Пачу** управ. држ. монопола, **Никола Спасић** трговац, **Макеа Антијевић** јувелир, **Димитрије Стојановић** директор железница, **Жовко Давидовић** држ. савет. у пенз., **Петар И. Јовановић** трговац, **Јован Јелкић** трговац, **Вучко Стојановић** начел. мин. фин., **Аца Новаковић** јавни правозаступник, **Јован Кадабић** трг., **Милан Ст. Марковић** адвокат, **Јован Анђелковић** занатлија, **Ђока Ђорђевић** адвокат, **Стева Ивковић** индустријалац, **Коста Шуменковић** кафеџија, **Танасије В. Кумануди** трговац, **Петар Ј. Петровић** индустријалац, **Јовица Барловац** трговац, **Срета Ј. Стојковић** начел. мин. просв., **Аца Бранковић** јав. правозаст., **Настас Павловић** трговац, **Ђока Аћимовић** трг., **Стеван Д. Поповић** преде. порес. управе, **Владимир Савић** начел. мин. фин., **Никола З. Поповић** јувелир, **Мијаило Миловановић** начел. мин. војног, **Никола Вулковић** трговац, **Коста Таушановић** министар у оставци, **Никола Хаџи Тома** трговац, **Марко Стојановић** вице-гувернер Народне Банке, **Тихомир Марковић** јавни правозаступник, **Димитрије Крсмановић** трговац, **Јевта Павловић** трговац, **Андра Николић** министар у пензији, **Димитрије Стаменковић** трговац, **Јован Дилбер** апотекар, **Алекса Јовановић** касац. судија, **Никола Христић** начел. мин. спол. посл., **Светислав Вуловић** ректор Вел. Школе, **Давид Л. Симић** трговац, **Милан Ж. Маринковић** трговац.

ИЗВЕШТАЈ

О заклатој стоци на општ. кланицама и отуд добивени приход у мес. Јуну 1894. г.

ВРСТА СТОКЕ	КОМАДА	ТЕЖИНА у КИЛОГРАМ.	ПРИХОД						СВЕГА		
			аренда месарска		кланич. такса		лекар. такса		ДИНАРА	ПАРА	
			ДИНАРА	ПР.	ДИН.	ПР.	ДИН.	ПР.			
ЗА ГРАЂАНСТВО	Бивола	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Волова	396	—	10692	—	79	20	158	40	10929	60
	Крава	240	—	4320	—	48	—	96	—	4464	—
	Телади	128	3532	706	40	12	80	12	80	732	—
	Овн. и оваца	248	—	496	—	12	40	12	40	520	80
	Јарч. и коза	33	—	66	—	1	65	1	65	69	30
	Јагањаца	7965	—	7965	—	398	25	398	25	8761	50
	Јаради	449	—	449	—	22	45	22	45	493	90
	Свиња	993	80032	8003	20	397	20	99	30	8499	70
	Прасади до 20 к.	3	—	6	—	—	60	—	30	6	90
Прасади до 10 к.	10	—	10	—	2	—	1	—	13	—	
ЗА ДРЖ. ЗАВОДЕ	Волова	24	—	—	—	4	80	—	—	4	80
	Крава	13	—	—	—	2	60	—	—	2	60
	Овн. и оваца	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Јагањаца	220	—	—	—	11	—	—	—	11	—
	Претекли вишак унесен у варош	—	257	51	40	—	—	—	—	51	40
	СВЕГА ПРИХОДА:			32765		992	95	802	55	34560	50

Упоређење целокупног прихода између ове и прошле године.

МЕСЕЦА	1893. ГОД.		1894. ГОД.		РАЗЛИКА			
	ДИНАРА	ПАРА	ДИНАРА	ПАРА	МАЊЕ		ВИШЕ	
					ДИНАРА	ПАРА	ДИНАРА	ПАРА
Јануар	31758	50	32081	65	—	—	323	15
Фебруар	25589	—	30844	90	—	—	5255	90
Март	26944	60	35104	15	—	—	8159	55
Април	27143	70	30130	45	—	—	2986	75
Мај	30914	10	35512	70	—	—	4598	60
Јуни	30357	50	34560	50	—	—	4203	—
СВЕГА	172707	40	198234	35	—	—	25526	25

Напомена. Од свиња клатих у месецу Јуну, марвено лекарским прегледом нађено је 37 комада бобичавих, од којих је месо прописно поништено.

Из контролног одељења суда општине града Београда 2. Јула 1894. год.

5 000 војника, и многим топовима, падне бесни Хасан 10. маја 1592. а под зидине овога града. Знајући, како су храбра срца браниоца градских, и како су тврдо зидине те да му треба доста труда и времена, да, ако може, освоји овај град, Хасан покушаваше да разним уходима и подговарачима привели заповедника, да преда град. Али се овај не превари, већ пославши Ауерспергу вест за помоћ, закуне 13. маја Немце, Хрвате и Ускоке, да ће бранити град до последње капи крви. Чим је Хаоан видео, да се Бишћани не могу натерати на предају отпоче са свију страна врло живу топовску ватру да драд, тако да већ посада поче губити наду на спасење. Помоћ не долазаше ни с које стране, а напад Турака све већи, те то поколеба духове у већине грађана Хрвата и Немаца, који изјавише Ламбергу, да су вољни предати се Хасану, пошто се град не може одбранити. Многи писци криве Ламберга, што је и сам брзо клонуо духом, те је попустио усплахиреној светини, да Хасану понуди предају. Хасан се томе јако обрадује, па уговори са Ламбергом слободан излаз свију оних војника и грађана који нису вољни остати на даље

у Бишћу; А Ламберга обдари скупоценим златним огртачем, као и многе друге угледнице Бишћане. После девет дана опсаде уђе турска војска 19. маја 1592 г. и у овај град, кбји толико година не могаше никаква сила турска освојити. Са нешто војника и многим грађанима изађе Ламберг из града, праћен са 400 Тарака „ради сигурности“. Ну на путу прекрше Турци дату реч, па стадоше убијати Ламбергову пратњу те се и оно мало војника његових упуети с њима у бој, заменивши своје животе многим главама турским, једва се жив спасе Ламберг са 6 својих другова из тога покоља. Тако уради и крволочни Хасан у Бишћу од 5.000 Хришћана, што је остало у граду, посекоше Турци више од 2 000, а 800 деце одведоше заједно са заробљеницима код Бреста у Цариград (1) Тако су турци крвавом осветом ублажили своју тугу за оне хиљаде својих бораца, који за дуго падаше под зидинама Бишћа.

По освојењу Бишћа Хасан паша скупи у Босни још више војске у намери да заузме Сисак, зашто је још пре тога чинио

припреме. Ну пре него што је ударио на њ, сукоби се с баном на Куши, па га 19. јула нападе са 15 000 људи. Бан остављен од Немаца једва изнесе од боја главу са још неколицином својих људи. Хасан пороби и попали Брест, па распе своје чете по околини, које до Сиска поробе до 4000 људи, а пополе до 200 села, 600 одрубљених глава имале су султану показати о ову славну победу његове војске (2) Одатле се крену Хасан са свом војском Снеку, који већ 22. јула поче опседати, па са свију страна понаместа топове, и позове Микачића и другове на предају. Али када га ови с подсмехом одбију паша отпоче са свију страна живу топовску ватру на градске куле и бедеме. Ну и то слабо поможе. Посада и не мисли на предају. Хасан покуша лукавством, па понова позва посаду ва предају. Милачић поручи пашу, да ће му предати град, пошто му је посада мала, те га не може одбранити, али да је ерамота за њ, да тако важан град предаје простим Турцима, већ нека паша пошље само најодличније аге и бегове, да њима преда град. Паша се

(1) Lopasić R. Bih. i Bihaćka krajina стр. 161, 91

(2) Smičiklas T.: Pov. hrv. књ. II. стр. 79.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

САМРТНОСТ ПО УЗРОЦИМА СМРТИ И ДЕЛОВИМА ВАРОШИ

ЗА МЕСЕЦ ЈАНУАР 1894. ГОД.

УЗРОЦИ СМРТИ	КОЈИ КВАРТ										СВЕГА						
	Варошки		Теразиеки		Савеки		Дорђолеки		Палилулски		Врачарски		Топчидер	Општа болница	Душев. болница	М.	Ж.
	М. Ж.	М. Ж.	М. Ж.	М. Ж.	М. Ж.	М. Ж.	М. Ж.	М. Ж.	М. Ж.	М. Ж.							
Дифтерија и круп			1	1	2		2	1	2	9	2		1	1		12	10
Тифус									2	1						1	2
Прострел														1		1	
Сушица (Јектика)		1		1	2	3	3		2	3	4	2	1	12	3	24	13
Рак							1									1	
Друге дисеазнеке болести												1		1		1	1
Душевна болест																3	1
Запаљење мозга и марамице му						1		1	1		2	2		2		6	3
Кашља			1	1												1	1
Узма живчана									1	1						1	1
Друге болести живч. система											1					4	1
Узма ерчана		1														2	1
Друге болести органа за опток сокова			1								1			1		3	
Грлене болести						1											1
Запаљење плућа	1		1	3	1	3	1	2	4	2	4	2		2	1	14	13
Раширење плућа (сиња)									1					3	1	4	1
Друге болести орг. за дисање														3		3	1
Запаљење трбушне осуге												2					2
Превни катар							1	1								1	3
Друге болести орг. за пробаву									1					1		1	1
Болести мокраћних и полних органа						1					1	1		1		2	2
Болести органа за кретање															1		1
Болести у развићу дечијем					2			3	1		3	3	1			7	6
Старачка изнемоглост								1							1		2
Несрећни случајеви														1		1	
Непознати узроци смрти													1			1	
СВЕГА	1	2	3	6	8	10	6	10	10	11	28	16	3	32	10	94	67

Напомена. Овде нису обухваћени умрли у војеној болници и у топчидерском казненом заводу. А тако исто нису се могли издвојити умрли по болницама, који су становници београдски а који су са стране.

Из статистичког одељења суда општине вар. Београда 1. Јула 1894. у Београду.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Свечаност у Шапцу. Дриносавеко Коло Јахача Кнез Михајло осветиће своју заставу 1. и 2. Августа ове године, којом ће приликом бити велике свечаности у Шапцу. Да би на ову народну витешку свечаност могло доћи што више гостију, Управа Кола Јахача Кнез Михаило побринула се, да подвозне цене на паробродима буду што јев-

тиније, и да за ову прилику и прекоредно плове. О свему овоме приређивачки је одбор издао опширне плакате, који су објављени у свима домаћим листовима.

О Б Ј А В А

У вароши Јагодини држаће се тродневни панађур 27., 28., 29. Јула 1894 год. на

обрадује таквој поруци, па одмах одабра преко 500 најодличнијих Турака, и пошаље их одређенога дана, да приме град. Међутим је за то време Микачић напунио велике и мале топове јексерима и ђуладима и другим гвозденим стварима, и закопао их у придворју куле, куда су ови Турци морали проћи. Кад се они појавише, спусти моет, отвори капије, и пусти унутра до 500 Турака. На један пут затути земља под њиховим ногама од громовског пуцња топовског а по ваздуху почеше летети чалме и турбани турски. Видевши то остали турци нагну назад, те испричају Хасану грозну овету хришћанску за онолико робљење и пустошење по хришћанским пределима Хасан ускипи гневом, за овету, али ипак би принуђен да овог пута у августу дигне опсаду Сиска и да се поврати у Босну.⁽¹⁾

Услед ових досад поменути догађаја и цар Рудолфо дође најзад до уверења да су Турци нарушили мир, па нареди да се скупља војска из различитих крајева, из Угарске доведе Надажди доста војске па и не чекајући на осталу војску, са 700 људи, међу којима

је било доста ерпекских Ускока, упути се за Хасан-пашом да га чак и позва ако је јунак, да се огледају на бојном пољу. Код Петриње, 17 септ., г. 1592 дочека Хасан Надаждија, и у боју, који је тога дана трајао од 2—7 часова по подне, савршено га потуче и њега самог зароби, Врло мали део људи спасао је свој живот. Ну и Турака је пало више хиљада. Сав ратни плен, и мноштво заробљеника паде шака Хасан који се загим врати у Босну; а на месец дана дана касније видимо га где у највећем тријумфу, праћен многим робљем хришћанским, на колима искићеним многобројним заставама улази у Цариград.⁽¹⁾

Велики страх завлада по целој Европи, а нарочито по земљама Рудолфовим, што слутише већ на своју пропаст они који беху ближи хасановим бојиштима. Рудолфо заповеди да по свима хришћанским црквама по царству звони тако звано „турско звоно“ које ће подстицати Хришћане да се моле Богу, да Хришћанима пружи помоћи. Свештеници пак са предикаоница имали су да

коме ће се сви овоземаљски производи продавати.

Ово се јавља свакоме а нарочито трговцима.

Од суда општине вар. Јагодине, 4. Јула 1894 год. Бр. 3328.

ТАБЛИЦА

За паљење и гашење електричних лампа у Београду за месец Јули 1894. год.

Дана	Упалиће се у	Угасиће се у
1. и 2.	11 с. 30 м.	2 с. 30 м.
3.	12 с.	2 с. 30 м.
4.	1 с.	2 с. 30 м.
5. и 6.	Неће се палити никако.	
7.	8 с. 40 м.	10 с.
8. и 9.	8 с. 40 м.	10 с. 40 м.
10. и 11.	8 с. 40 м.	11 с.
12—15.	8 с. 40 м.	3 с.
16—25.	8 с. 30 м.	3 с.
26—28.	8 с. 20 м.	3 с.
29.	9 с. 20 м.	3 с.
30. и 31.	11 с.	3 с.

Напомена. 1. Ове су таблице израђене према месечевим фазама и на основу члана 25. уговора о електричном осветљењу вароши Београда.

2. У случају облачног времена лампе ће се палити и онда, кад се према овим таблицама иначе не би палиле.

3. У 11 часова пре по ноћи угасиће се половина лампа онда, кад нете светле од пре на до после по ноћи.

Од суда општ. вар. Београда 30. Јуна 1894. год. ЕБр. 3293.

**СТАТИСТИЧКИ ЗАПИСИ
У ОПШТИНИ БЕОГРАДСКОЈ**

Путнички саобраћај вароши Београда. У седмици од 19. Јуна до 26. Јуна 1894. год. допутовало 646. отпутовало 592 Од којих су:

а.) Пола: мушког 590. женског 56.

б.) Вероисповести: православне 533. неправославне 73, мојсијевске 33, мухамеданске 7, свега 646.

храбре народ, припремајући га одеуднији рат, који се мисли предузети противу Турака на пролеће 1593. године. Цела зима је протекла у спремању војске на обе стране, и кад сијну пролеће, почеше се у хрватској скупљати чете под командом чувенога Словенца *Рупрехта Еленберга*. Да би сачувао границе од могућних изненадних упадаја Хасанових из Босне, Рупрехт расподели крајинску војску, на више делова. Али ни Хасан није мировао већ расписе свима околним пашама да му пошаљу помоћне војске, за освојење Сиска, куда сад опет намераваше. Сви му они послаше сваког тридесетог војника, а египетски паша још и добрих тобџија. Почетком јуна 1593. скупи се у Бањалуци 25—30000 турске војске, и сви се крену на Сисак, а већ 14. јуна стиже Хасан под Сисак. Посада је била доста јака, али су то били још све младићи скоро „регрутовани“, те још не вични ратној вештини. Турци пак стадоше постепено све ближе привлачити граду своје топове. На глас о великој опасности Рупрехт посла нешто помоћи Сиску, а сам скупи у Новоме на Уни на 8000 људи, међу којима је било 800 ерпекских Ускока, сам јускочки капетан

(1) Вагичек (Шимп, Ј. М.): Ист. појн. кр. књ. I стр. 197. Наммет в. Ј.: Gesch. d. osm. Reiches, V. II S. 581.

(1) Наммет на истом месту, стр. 582.

